

Evaluatie Home-Start

maart 2018 – juni 2021

Uitgevoerd door:

Coördinatoren:

Paulien Zandbelt en Jonne de Hoop

Inleiding

In maart 2018 startte het programma Home-Start in de gemeente Dalfsen. Stichting De Kern voert het programma uit terwijl Humanitas de licentie verstrekt. In deze evaluatie wordt gekeken naar de resultaten vanaf het begin tot nu; juni 2021. Er worden antwoorden gegeven op vragen als; hoeveel vrijwilligers zijn er in de gemeente Dalfsen actief voor Home-Start? Hoeveel gezinnen zijn er in deze periode ondersteunt? Zijn zij daadwerkelijk verder geholpen of moet er alsnog professionele hulp ingezet worden bij deze gezinnen? Ook zal er stil worden gestaan bij ervaringen van zowel vrijwilligers als gezinnen.

Inhoud

1. Werkwijze Home-Start
2. Resultaten – cijfers
3. Uitkomst visitatie
4. Conclusie

01. Home-Start

Home-Start is een evidence based programma waarbij vrijwilligers gezinnen met minimaal één kind in de leeftijd van 0 t/m 17 jaar ondersteunen tijdens een moeilijke periode. De vrijwilliger komt wekelijks een dagdeel bij gezinnen thuis gedurende maximaal 1,5 jaar. Home-Start bestaat al bijna 30 jaar in Nederland en is er in 163 gemeenten. Meer dan 3.000 gezinnen per week krijgen een steuntje in de rug van een Home-Start vrijwilliger.

Werkwijze Home-Start

De vraag van ouders staat centraal, waarbij de kracht van het zelfoplossend vermogen wordt benadrukt. Dit draagt bij aan het zelfvertrouwen van ouders. Ouders worden aangemoedigd gebruik te leren maken van hun netwerk wat hun minder kwetsbaar maakt. Dit zorgt ervoor dat de kans dat zij in de toekomst in de problemen komen en professionele hulp nodig hebben, een stuk kleiner wordt. Vrijwilligers ondersteunen vanuit eigen levens- en opvoedervaring. Dit maakt dat zij naast de ouder kunnen gaan staan vanuit die positie ondersteuning kunnen bieden.

Gezin

Voor elk gezin start Home-Start met een intakegesprek waarin o.a. vraagverheldering, motivatie en de gezinssituatie aan de orde komen. Tijdens de koppeling wordt de vrijwilliger in aanwezigheid van de coördinator voorgesteld aan het gezin. Pas wanneer de bevestiging dat het goed zit 3 dagen later gegeven wordt door de vrijwilliger én het gezin, wordt de koppeling definitief. Vervolgens belt de coördinator na 4 weken zowel het gezin als de vrijwilliger, om te horen of er een klik is. Hier is voor 4 weken gekozen, omdat er na 3 à 4 ontmoetingen pas iets gezegd kan worden over wel of geen klik. Na de eerste ontmoeting is dit nog te snel. Vervolgens komt de coördinator na 5 maanden evalueren met het gezin en daarna na nog eens 5 à 6 maanden. In de meeste gevallen betekent dit ook meteen de eindevaluatie. Mocht de ondersteuning nog wel door lopen, wordt er na nog eens 4 à 5 maanden geëvalueerd en dan ook afgesloten.

Als het gezin na 1,5 jaar nog steeds ondersteuning nodig heeft en Home-Start dus niet voldoende blijkt, kijkt de coördinator met het gezin mee naar een passend vervolg bij een andere (professionele) organisatie. Mocht de vraag van het gezin niet blijken te passen binnen Home-Start tijdens het intakegesprek of de evaluatie momenten, dan kan er in overleg met het gezin een passend alternatief besproken worden.

Vrijwilligers

In een kennismaking wordt met elke vrijwilliger o.a. motivatie, verwachtingen en kwaliteiten getoetst aan de uitgangspunten van Home-Start. De uitgangspunten zijn vastgesteld in het handboek van Home-Start landelijk. Alle Home-Start vrijwilligers hebben opvoedervaring en hebben allen een basistraining Home-Start van 6 dagdelen gevolgd voorafgaand aan hun vrijwilligerswerk. Middels terugkombijeenkomsten, koppelingsgesprekken en individuele begeleidingsmomenten wordt de vrijwilliger ondersteund en de kwaliteit van vrijwilligers gemonitord. Meestal komt een externe professional langs bij een terugkombijeenkomst om iets over een thema te vertellen. Dit kan gaan over schermtijd bij kinderen, kennis over autisme en adhd bij kinderen of systemisch werken. Daarnaast is er voldoende tijd om ervaringen en vragen uit te wisselen met elkaar. Alle vrijwilligers moeten een VOG kunnen laten zien.

Coördinator

De Home-Start coördinator is het contact voor doorverwijzers en vrijwilligers, maar ook voor gezinnen met vragen. Ze doet de intake-/ kennismakings-, evaluatie- en exitgesprekken met vrijwilligers en gezinnen. Verder organiseert zij de terugkombijeenkomsten (elke 8 weken) en themabijeenkomsten (2 x per jaar). Presentaties geven, netwerken en (blijven) informeren van doorverwijzers en potentiële vrijwilligers behoort tevens één van de taken.

02. Resultaten – cijfers

Op dit moment zijn 14 vrijwilligers actief voor Home-Start in gemeente Dalfsen. Hiervan zijn 2 vrijwilligers op dit moment niet inzetbaar door een verplichte opleiding vanuit werk en ziekte.

Over de gehele periode dat Home-Start in de gemeente Dalfsen actief is, zijn 7 vrijwilligers gestopt. De redenen hiervoor zijn onder andere weer betaald werk gaan doen waardoor er geen tijd is voor vrijwilligerswerk, na een aantal gezinnen ondersteund te hebben iets anders willen doen, opleiding volgen wat alle tijd opslokt of erachter komen dat Home-Start niet helemaal past.

Er zijn 4 nieuwe vrijwilligers die de basistraining nog zullen volgen. De verwachting is dat hier binnenkort nog een aantal nieuwe vrijwilligers bij gaan komen. Na de zomervakantie zal er een nieuwe groep vrijwilligers getraind gaan worden. Dan zullen dus naar verwachting minstens 18 vrijwilligers inzetbaar zijn.

Van de in totaal 25 aangemelde vrijwilligers, zijn er 5 man en 20 vrouw. Ze zijn via het vrijwilligerspunt in Dalfsen of via een advertentie in de krant geworven. Het opleidingsniveau wisselt van mbo tot WO.

Om een beeld te geven wat voor soort gezinnen worden aangemeld bij Home-Start, zijn de gezinnen in onderstaand tabel gezet. Dit zijn ook de gezinnen die daadwerkelijk ondersteuning hebben gekregen van Home-Start.

<u>Kern</u>	<u>Leeftijd kk</u>	<u>Hulpvraag</u>	<u>Migratie achtergrond?</u>	<u>Verwijzer</u>
1. Dalfsen	2, 7, 9	Wegwijs maken, netwerk vergroten	Ja	Gemeente
2. Dalfsen	3, 5	Structuur, positief opvoeden	Nee	Familie
3. Dalfsen	0	Verzorgen baby	Ja	GGD
4. Dalfsen	2, 7	Opvoedondersteuning, schermtijd	Ja	Eigen initiatief
5. Dalfsen	2	Opvoedondersteuning	Nee	AMW
6. Dalfsen	4, 5, 9	Opvoedondersteuning, schermtijd, luisterend oor	Nee	AMW
7. Dalfsen	5, 6	Opvoeden in twee culturen	Ja	Gemeente
8. Dalfsen	3, 5, 7, 9	Opvoeden in twee culturen	Ja	Gemeente
9. Dalfsen	2, 7, 14	Opvoedondersteuning, wegwijs maken	Ja	Gemeente
10. Dalfsen	0	Verzorging baby, wennen aan ouderrol	Nee	GGD
11. Dalfsen	6	Opvoedondersteuning	Nee	School
12. Dalfsen	7	Opvoedondersteuning	Nee	School
13. Lemelerveld	3	Wegwijs maken, netwerk vergroten	Ja	Gemeente

14. Lemelerveld	3, 4, 10, 12	Opvoedondersteuning, grenzen stellen	Nee	AMW
15. Lemelerveld	7	Opvoedondersteuning, luisterend oor	Ja	Gemeente
16. Lemelerveld	7	Opvoedondersteuning, luisterend oor	Nee	AMW
17. Nieuwleusen	7, 9	Opvoedondersteuning, schermtijd	Nee	GGD
18. Nieuwleusen	2, 3	Opvoedondersteuning, netwerk vergroten	Nee	GGD
19. Nieuwleusen	2, 4, 6	Positief opvoeden, luisterend oor	Nee	Eigen initiatief
20. Nieuwleusen	3, 4	Opvoedondersteuning, netwerk vergroten	Ja	Carinova thuisbegeleiding
21. Nieuwleusen	7	Opvoedondersteuning, netwerk vergroten	Ja	Gemeente
22. Nieuwleusen	3, 4	Opvoedondersteuning	Nee	GGD

Het aantal gezinnen wat uiteindelijk niet is ondersteund zijn er 7. Eenmaal was de reden dat het niet klikte met de vrijwilliger. Moeder wilde vervolgens geen nieuwe vrijwilliger meer. Andere redenen waren toch afzien van hulp, de taal niet voldoende beheersen of geen passende vraag voor Home-Start. Niet passende vragen waren bijvoorbeeld hulp bij het vervoeren van kinderen naar afspraken toe, hulp om de Nederlandse taal beter te beheersen of ouders die op zoek waren naar een maatje voor de kinderen. Ook is het een aantal keer voorgekomen dat de verwijzer het nodig vond om Home-Start in te zetten, maar dat bij het gezin zelf de vraag niet duidelijk werd. In sommige gevallen hebben we wel een aantal maanden of zelfs een jaar lang ondersteunt, maar bleef het zoeken wat de vrijwilliger concreet voor het gezin kon doen. Doordat er wel een vertrouwensband werd opgebouwd, vond het gezin het wel prettig om het contact te houden. Het voordeel hiervan is dat een vrijwilliger bijvoorbeeld ervoor heeft gezorgd dat een kind in een gezin die nauwelijks Nederlands spraken, naar de kinderopvang is gegaan. Hierdoor kan het kind zich verder ontwikkelen en de taal beter leren, dan thuis had gekund.

Resultaten

Gemiddeld ondersteunen de vrijwilligers de gezinnen 1 jaar lang. Alle gezinnen die zijn ondersteund zien positieve effecten. Het is nog niet voorgekomen dat we het gezin hebben moeten doorverwijzen naar professionele hulp. Doordat vrijwilligers gezinnen vaak wegwijs maken in de gemeente, kan het wel zijn dat er iets anders is opgestart zoals De Voorleesexpres. Ondanks dat veel gezinnen het jammer vinden om afscheid te moeten nemen van de vrijwilliger, geven ze wel aan het op dat moment weer zelf aan te kunnen.

Ouders

Een aantal voorbeelden van wat ouders aangeven wat het resultaat is van Home-Start:

- Meer zelfvertrouwen gekregen
- Geleerd om ritme en structuur aan de kinderen te bieden

- Meer voor mijzelf gaan zorgen
- Geleerd om hulp te vragen in mijn netwerk
- Vaardigheden geleerd met betrekking tot opvoeding
- Geen somber gevoel meer

Moeder die gebruik maakt van Home-Start: 'Ik heb weleens gepraat met een psychiater en een psycholoog, maar ik heb veel meer aan gesprekken met mijn Home-Start vrijwilliger.'

Vrijwilligers

Wat de vrijwilligers vervolgens zelf aangeven als resultaat, is vergelijkbaar met wat hierboven wordt beschreven. Zij zien vaak dat het zelfvertrouwen is gegroeid van de ouder en dat ze hierdoor anders met de kinderen, maar ook met andere dingen wat op hun pad komt, omgaan. Dit maakt het gezin veerkrachtiger en verkleint aanzienlijk de kans op problemen in de toekomst waar professionele hulp bij aan te pas zou moeten komen.

Vrijwilliger over haar ervaring: 'Ik vind het zo mooi dat ik niet een hulpverlener ben voor deze moeder en ook geen echte vriendin, maar daar tussenin kan hangen. Daardoor heb ik het gevoel dat we heel andere gesprekken kunnen voeren dat wat zij met vriendinnen of professionals zou kunnen voeren.'

Verwijzers

Ook de verwijzers geven vergelijkbare resultaten aan. Waar ze de gezinnen naar hadden verwezen als Home-Start er niet was, is niet altijd duidelijk te zeggen. Wat wel duidelijk is, is dat bijvoorbeeld het consultatiebureau of het maatschappelijk werk meer uren in een gezin zou moeten stoppen als Home-Start er niet was geweest. Doordat ouders hun verhaal kwijt kunnen bij een vrijwilliger en adviezen op die manier kunnen krijgen, hoeven zij minder beroep te doen op dit soort instanties. Als Home-Start er niet was geweest, was er ook niet iets geweest waarnaar doorverwezen had kunnen worden. Op dat moment zou de verwijzer het moeten aankijken en als de problemen in een gezin op langere termijn groter waren geworden, zouden ze op dat moment geïndiceerde zorg moeten inzetten.

Eén van de belangrijkste neveneffecten van de ondersteuning van Home-Start, is dat gezinnen met een migratieachtergrond verder/beter ingeburgerd raken doordat ze met een Nederlandse moeder kunnen sparren. En de taal verbeterd.

03. Uitkomst visitatie

In de eerste jaren dat Home-Start in een gemeente wordt uitgevoerd, komt een visitatiecommissie vanuit het Landelijk punt Home-Start op de locatie langs voor een visitatie om zo de kwaliteit te waarborgen. Er wordt onder andere gekeken of Home-Start wordt uitgevoerd zoals in het handboek staat beschreven. Uiteraard is het van belang dat in alle gemeentes hoge kwaliteit wordt geleverd door de coördinatoren. Locatie Dalfsen is voor het laatst in 2020 gevisiteerd en daaruit is het advies gekomen om de licentie te verlengen voor 3 jaar. Hieronder een deel van de conclusie van de commissie:

De mening van de commissie bij de visitatie in 2019 is dat in Home-Start Dalfsen de Home-Start uitgangspunten en methodieken goed worden behartigd. Dat er door gedreven en veelzijdige coördinatoren gewerkt wordt volgens het Handboek Home-Start, is bij deze visitatie bevestigd. De commissie adviseert om de licentie met drie jaar te verlengen.

04. Conclusie

Groei verwijzers

We merken dat scholen de laatste maanden vaker contact zoeken met ons. Dit is een verwijzer waar nog weinig vandaan kwam, maar waar we wel meer van hadden verwacht. Home-Start lijkt nu meer te leven bij de intern begeleiders, waardoor we de komende tijd meer verwijzingen verwachten. Vanuit de jeugdconsulenten komen ook minder verwijzingen dan verwacht. Eén van de consulenten heeft aangegeven de problematiek in de gezinnen die zij zien te zwaar te vinden voor een vrijwilliger. Anderen geven aan dat het goed is als we weer even contact hebben over wat Home-Start ook alweer doet. Dit betekent dat er meer verwijzingen zouden kunnen komen, maar dat zij Home-Start nog niet voldoende in het vizier hebben. Vanuit andere gemeentes komt het geluid dat het ongeveer 5 jaar duurt voordat verwijzers Home-Start goed in het vizier hebben en dus daarna pas de verwijzingen 'vanzelf' binnenkomen. Voor die tijd, blijft het programma in opbouw en is het van belang om verwijzers op te blijven zoeken en te vertellen over Home-Start. Dit lijkt ook zo in Dalfsen te gaan.

Eindconclusie

Naar aanleiding van de geboekte resultaten van de afgelopen jaren met het programma Home-Start is zeker de meerwaarde hiervan te zien. Het blijkt een belangrijk programma om preventief in te kunnen grijpen bij kwetsbare gezinnen. Dat nog geen gezin na een traject van Home-Start is verwezen naar professionele hulp, laat zien deze vorm van ondersteuning kleine problemen klein kan houden. Dit is op de lange termijn uiteraard voor een gemeente kostenbesparend. Gezien de resultaten en het verloop in andere gemeentes in Nederland waar Home-Start wordt uitgevoerd, zal Home-Start ook in Dalfsen de komende jaren verder groeien. Verwijzers zullen Home-Start steeds beter weten te vinden, waardoor ook meer gezinnen in een vroeg stadium geholpen kunnen worden.